

B.Ed. (Sem.-I) (Old) (Rept.) Examination
A 501

Teacher in Emerging Indian Society

April-2017

[Max. Marks : 70

Time : 3 Hours]

1. (A) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો. દરેક ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લેવો જોઇએ. (10)
1. કેળવણીની કોઇ એક વ્યાખ્યા આપો. નીચેના મુદ્દાઓની વિસ્તૃત સમજ આપો.
1. સંકલ્પના 2. મહત્વ
2. શિક્ષણના વિવિધ પાસાઓનો આધાર તત્ત્વજ્ઞાન પર રહેલો છે. -સમજાવો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો. દરેક ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લેવો જોઇએ. (04)
1. કેળવણીની ગમે તે ચાર પ્રક્રિયા - સમજાવો
2. માહિતી એ જ્ઞાન નથી. - ઉદાહરણસહ સમજાવો.
3. તત્ત્વજ્ઞાન કોને કહેવાય છે ? તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.
- 2 (A) નીચેનામાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. દરેક ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં લેવો જોઇએ. (06)
1. આધુનિકીકરણના લાભાલાભ જણાવો.
2. રાષ્ટ્રના આર્થિક વિકાસ પર અસર કરતાં પરિબળોના કંત નામ જણાવો કોઇ પણ એક પરિબળની અસર સમજાવો.
3. વર્તમાન સમયમાં શિક્ષક જામિના પડકારો જણાવો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો. દરેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં લેવો જોઇએ. (08)
1. શિક્ષણ સામેના સાંપ્રત પડકારોને ધ્યાનમાં રાખી શિક્ષકની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો.
2. 'કેળવણી અને આર્થિક વિકાસ પરસ્પરાવલંબી છે.' વિધાન સમજાવો.
3. (A) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો. દરેક ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લેવો જોઇએ. (10)
1. સામાજિક પરિવર્તનની વ્યાખ્યા આપો. સામાજિક પરિવર્તનના અવરોધક પરિબળોની ચર્ચા કરો.
2. "વ્યક્તિ અને સમાજના સંબંધો" - સમજાવો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો. દરેક ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લેવો જોઇએ. (04)
1. પ્રાચીન ભારતીય સમાજના લક્ષણો જણાવો.
2. સમાજની પરિભાષા આપો.
3. સામાજિક પરિવર્તન લાવવામાં કેળવણી કઈ રીતે ઉપયોગી થઈ શકે ?
4. (A) નીચેનામાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. દરેક ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં લેવો જોઇએ. (06)
1. આદર્શવાદના ત્રણ સિદ્ધાંતો સમજાવો.
2. પ્રકૃતિવાદની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
3. શિક્ષણ પદ્ધતિઓ અને શિક્ષક અંગેનાં રૂઝોના મંતવ્યો રજૂ કરો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો. દરેક ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં લેવો જોઇએ. (08)
1. ગાંધીજીના શિક્ષણ ચિંતનની વિશેષતાઓની સમીક્ષાત્મક ચર્ચા કરો.
2. રૂઝોએ આપેલ શિક્ષણની સંકલ્પના જણાવો નીચેની બાબતો અંગે તેના વિચારોની ચર્ચા કરો.
શિક્ષણના હેતુઓ, શિક્ષક-વિદ્યાર્થી સંબંધ

(P.T.O)

5. દરેક પ્રશ્નની સાથે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો

1. નીચેનામાંથી કયું વિધાન તત્ત્વજ્ઞાનની સંકલ્પના સાથે અસંબંધિત છે ?
 (અ) તત્ત્વજ્ઞાન વિજ્ઞાનોનું પણ વિજ્ઞાન છે.
 (બ) તત્ત્વજ્ઞાન એ પરિપ્રશ્ન પ્રક્રિયા છે.
 (ક) 'સત્ય શોધન' તત્ત્વજ્ઞાનનું પાયાનું અભ્યાસ વસ્તુ છે.
 (ડ) તત્ત્વજ્ઞાનને દર્શનશાસ્ત્ર સાથે સંબંધ નથી.
2. 'સર્વ મૂડી રોકાણોમાં સૌથી વધુ મૂલ્યવાન મૂડી રોકાણ માનવ મૂડી રોકાણ છે.' પ્રસ્તુત મંતવ્ય કોણે રજૂ કર્યું ?
 (અ) એડમ સ્મિથ (બ) આલ્ફ્રેડ માર્ગલ (ક) કોકારી કમિશન (ડ) હેરી જોન્સન
3. અક્ષરજ્ઞાન કરતાં સંસ્કારની કેળવણી તથા હાથ, હૃદય અને મસ્તિષ્કની કેળવણીનો આગ્રહ ધરાવનાર કોણ હતા ?
 (અ) ઝાકીર હુસેન (બ) ગાંધીજી (ક) વિવેકાનંદ (ડ) વડામાંથી એકપણ નહીં
4. નીચેનામાંથી કયું પુસ્તક રસો દ્વારા લખાયેલ નથી ?
 (અ) એમિલ (બ) સામાજિક કરાર (ક) કન્ફેશન (ડ) સમાજ અને શિક્ષણ
5. શાનો વિકાસ થતાં ઉત્પાદન વધે છે.
 (અ) સામાજિક (બ) ઔદ્યોગિક (ક) રાજકીય (ડ) આધુનિક
6. ઉત્પાદકતાનો ખ્યાલ આપનાર કેળવણીકાર કોણ છે ?
 (અ) વિવેકાનંદ (બ) રાધાકૃષ્ણન (ક) ગાંધીજી (ડ) ટાગોર
7. 'ઇન્દિયોના ઉપયોગથી જ્ઞાનના દ્વાર ખોલવા જઇએ.' પ્રસ્તુત વિધાન ક્યા તત્ત્વચિંતકે આપેલ છે ?
 (અ) કોબેલ (બ) ખેસ્ટોલીજી (ક) બેકન (ડ) રસો
8. કયું શિક્ષણ ગાંધીજીની શિક્ષણજગતને મોટી ભેટ છે ?
 (અ) બુનિયાદી શિક્ષણ (બ) પ્રાયોગિક શિક્ષણ (ક) આદર્શ શિક્ષણ (ડ) કૃષિ શિક્ષણ
9. શાળા કોલેજોમાં અપાતા શિક્ષણને શું કહેવાય ?
 (અ) સારી કેળવણી (બ) ઔપચારિક કેળવણી
 (ક) અનીપચારિક કેળવણી (ડ) સંપૂર્ણ કેળવણી
10. દ્વિધ્રુવી કેળવણીમાં ક્યા બે ધ્રુવો છે ?
 (અ) શિક્ષક-સમાજ (બ) શિક્ષણ-સમાજ (ક) વિદ્યાર્થી-સમાજ (ડ) શિક્ષક-વિદ્યાર્થી
11. નીચેનામાં કઇ આધુનિક સમાજની લાક્ષણિકતા નથી ?
 (અ) સિદ્ધિ પ્રેરણા (બ) સાહસિકતા (ક) પરંપરા (ડ) વડામાંથી એકેય નહિ
12. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર એટલે શું ?
13. જાતિવાદ એટલે શું ?
14. આધુનિક ભારતીય સમાજના લક્ષણો જણાવો.

Instructions: (1) All the questions are compulsory, options are internal.

(2) figure to the right indicate total marks of the question.

1. (A) Answer any one in about 750 words of the following questions: (10)
1. Give any one definition of Education and explain points given below.
 1. Concept 2. Importance
 2. Various aspects of Education depends on philosophy- Explain. (04)
- (B) Answer any one in about 125 words of the following questions:
1. Process of Education (any four) - Explain.
 2. Information is not knowledge.-Explain with examples.
 3. What is called philosophy? Explain in your words. (06)
2. (A) Answer any two in about 100 words of the following questions:
1. Derive merits and demerits of modernization.
 2. State only the names of the factors affecting Economical Development of the nation and clarify any one factor's effect.
 3. Mention the challenges for the teacher of present time. (08)
- (B) Answer any one in about 500 words of the following questions:
1. Keeping in mind the present challenges against education, discuss the role of the teacher.
 2. 'Education and Economic growth are dependable on each other.' Explain the sentence. (10)
3. (A) Answer any one in about 750 words of the following questions:
1. Give the definition of social change and discuss its hindrance factors of social change.
 2. Explain the relation between human and society. (04)
- (B) Answer any one in about 125 words of the following questions:
1. Mention the characteristics of ancient Indian society.
 2. Give the definition of society.
 3. How can be education is useful to bring social change? (06)
4. (A) Answer any two in about 100 words of the following questions:
1. Explain three principles of idealism.
 2. Explain the concept of Naturalism.
 3. State Rousseau's views about Teaching methods and Discipline in Education. (08)
- (B) Answer any one in about 500 words of the following questions:
1. Discuss reviewing the special features of educational thinking of Gandhiji.
 2. Write a short note on Rousseau's concept of Education and discuss the following:

Aime of Education, Student-teacher relationship

(P.T.C)

5. Answer the following questions:

(14)

1. Which of the statements is irrelevant with the concept of philosophy?
(A) Philosophy is the Science of Sciences
(B) Philosophy is the process of Questioning
(C) The basic study content of philosophy is the quest of truth.
(D) philosophy has no relation with 'Darshanashashtra'
2. "Human investment is the most valuable investment of all." Who made this statement ?
(A) Adam Smith (B) Alfred Marshall (C) Kothari Commission (D) Hary Johnson
3. Who strongly favored the education for virtues and education of Hand, Head and Heart rather than education for literacy ?
(A) Zakir Hussain (B) Gandhiji (C) Vivekanand (D) None of them
4. Which of the following books has not been written by Rousseau ?
(A) Emile (B) Social-contract (C) Confession (D) Society and Education
5. How production increases on development.
(A) Social (B) Industrial (C) Political (D) Modern
6. Name the educationalist who gave concept of productivity.
(A) Vivekanand (B) Radha Krishnan (C) Gandhiji (D) Tagore
7. 'the doors of knowledge should be opened through the use of organs.' Which philosopher stated this statement ?
(A) Frobell (B) Pestology (C) Bacon (D) Rousseau
8. Which Education is a great gift to Educational world by Gandhiji ?
(A) Basic Education (B) Experimental Education
(C) Ideal Education (D) Agricultural Education
9. The Education given in school or college is called
(A) True Education (B) Formal Education
(C) Non-Formal Education (D) Complete Education
10. Which are the two polar of Two Polar Education ?
(A) Teacher Society. (B) Education Society (C) Student Society (D) Teacher Student
11. Which of the following is not the characteristics of Modern Society ?
(A) Motivation (B) Adventureness (C) Tradition (D) None of the above
12. Mention the characteristics of ancient Indian society.
13. Give the definition of society.
14. How can be education is useful to bring social change ?